

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α΄ Ημερήσιου ΓΕΛ
Ενότητα: «Τα φύλλα στη Λογοτεχνία»

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ (1892-1969)

Ο Βασίλης ο Αρβανίτης (απόσπασμα)

Πολλά χρόνια είχε να δει τέτοια χαρά ο βασανισμένος ετούτος κόσμος. Το φαράγγι αντιβούιζε από τα τραγούδια και τα ξεφωνητά, και τα νερά γαργάριζαν ανάμεσα στις στρογγυλεμένες πέτρες. Παντού μύριζε φλισκούνι¹ από το ποτάμι και τσακισμένα φύλλα από τις καρυδιές. Οι κλησάρισσες² χτυπούσαν μέσα στα καζάνια το κισκέκι³ με μεγάλα ξυλένια ρόπαλα, να λιώσουν τα κρέατα και τα σιτάρια.

Ο Βασίλης με τον Αρτέμη και τους άλλους μακαντάσηδες⁴ το 'χανε στρώσει παράμερα, κάτω από μια κρεβατίνα από κλάρες⁵. Χάμου άπλωσαν αγκαλιές από τις φρεσκοθερισμένες φτέρες και τις αφακιές⁶. Χόρευαν αναμεταξύ τους όλο παλικαρίσιους χορούς. Ζείμπέκικους και χασάπικους. Απ' όλες τις μεριές, οι γυναίκες και τα κορίτσια στραβολαίμιαζαν να τους καμαρώσουν. Όπου μια στιγμή ο Βασίλης αφήνει την παρέα του και τραβά κατά τη μεγάλη καρυδιά της πλατέας. Εκεί ήταν καμιά δεκαριά κοπέλες, που κρέμασαν κούνια και διασκεδάζαν. Σίμωσε, έβγαλε το μαντίλι και τράβηξε στο χοροστάσι⁷ τις δυο Λαμπρινές.

Μεμιάς που φάνηκαν οι τρεις τους στη μέση του πανηγυριού, σώπασαν από παντού τα τραγούδια. Όλοι σταμάτησαν την κουβέντα στριμώχνονταν να ιδούν και μαζεύονταν ολόενα γύρω στ' αλώνι του χορού. Ήταν ένα πράμα ανεπάντεχο τούτο και ταράχτηκε ο κόσμος.

Οι Λαμπρινές πατούσαν δεν πατούσαν τα δεκαοχτώ τους. Έμοιαζαν αναμεταξύ τους σα δυο κεράσια στο ίδιο τσαμπί. Λυγρές σα ζαρκάδες, με κάτι μάτια που τα ίσκωναν πηχτά ματόκλαδα, πυροκοκκίνιζαν με το τίποτα και χαμογελούσαν χαμηλοβλεπούσες. Φορούσαν και τα ίδια ρούχα, γερανιές⁸ φούστες και άσπρο πολκάκι⁹, με μαβιές μπόλιες¹⁰ στο κεφάλι. Στις πλάτες τους κρέμονταν ως στη μέση διπλές πλεξούδες, χοντρές σαν παλαμάρια. Όσο είχαν χαμηλωμένα τα μάτια, κανείς δεν τις ξεχώριζε. Μονάχα σα σε κοίταζαν στηλά¹¹, έβλεπες πως η μια είχε τα μάτια μαύρα σαν τις ελιές, κι η άλλη κανελιά σα φουντούκια.

Μα δεν ήταν η μορφιά τους που έκανε τον κόσμο να σταθεί σαστισμένος. Ήταν

---

¹ αρωματικό βότανο

² εκκλησιάρισσες, γυναίκες που ασχολούνται με το καθάρισμα και την ασφάλεια των εκκλησιών, νεωκόροι.

³ κισκέκι, είδος φαγητού που παρασκευάζεται με ολονύχτιο βράσιμο μοσχαρίσιου κρέατος και σταριού, σύμφωνα με πατροπαράδοτο μικρασιατικό έθιμο.

⁴ στενοί φίλοι

⁵ κατασκευή σκίασης πάνω στην οποία απλώνονταν μεγάλα κλαριά.

⁶ ασφάκες, είδος θάμνου, διαδεδομένου στην ελληνική ύπαιθρο.

⁷ ανοιχτός χώρος, όπου στήνεται ο χορός.

⁸ γαλάζιες

⁹ γυναικείο ένδυμα που φτάνει ως τη μέση και κουμπώνει μπροστά με σειρά κουμπιών.

¹⁰ μπόλια, γυναικείο μαντήλι κεφαλιού

¹¹ προσήλωναν το βλέμμα τους.

πρώτα που φορούσαν περασμένα στο λαιμό τα δυο παρασήματα¹² του Βασίλη. Η Χαδούλα το ελληνικό, από μια γαλάζια κορδέλα, η Χρυσανγή το τούρκικο, από μια κόκκινη. Ήταν κι η αποκοτιά¹³ τους, να βγούνε μπροστά σε τόσο νοικοκυρόκοσμο, κοπέλες πράμα, να χορέψουν μ' έναν εργένη.

Οι γυναίκες τις είδαν με κακό μάτι. Θυμήθηκαν τη μάνα τους την προκομμένη, θυμήθηκαν τον παλιό το λόγο της, και τον ξανάπαν με φαρμάκι.

- Ιχ! Οι Φάρισσες!

Και μια απόσωσε.

- Αμή το μήλο κάτ' απ' τη μηλιά θα πέσει...

Ωστόσο όλη την ώρα που βαστούσε ο χορός, ο κόσμος απόμεινε να βλέπει μ' ανοιχτό στόμα.

Όλοι αγαπούν το χορό στο χωριό μας και η μορφή, όπως και να 'ναι, περνά σα μια ευλογία του Θεού πάνω από την καρδιά των ανθρώπων. Όμως κατόπι, μεμιάς που λύθηκαν τα μάγια, όλοι σκόρπισαν στις οικογενειακές συντροφιάς τους και μουρμούριζαν ερεθισμένοι.[...]

(Α' δημοσίευση, 1943)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α1. Να αναφέρετε τα τρία βασικά πρόσωπα της ιστορίας. (9 μονάδες)

α2. Να περιγράψετε με δικά σας λόγια τον τόπο (10 μονάδες) και τη χρονική στιγμή κατά την οποία διαδραματίζεται η ιστορία. (6 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β1. Να περιγράψετε τις δυο κοπέλες ως προς την εξωτερική τους εμφάνιση. (10 μονάδες)

β2. «Ήταν κι η αποκοτιά τους.... απ' τη μηλιά θα πέσει...».Να σχολιάσετε το απόσπασμα επισημαίνοντας κοινωνικά στερεότυπα στην αντίδραση των χωρικών. (15 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

---

¹² παράσημα

¹³Υπερβολική τόλμη